

Szerkesztői iroda:
A KIADÓHIVATALBAN,
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
WOXAL JÁNOS KÖNYVKERESKEDÉSE,
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatkak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve:

Egész évre	4 frt.
Fél	2
Negyed	1

HIRDETME NYEK DÍJA:
3 hasábos petit sorú, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Magyarosodás.

(B-n.) A „Budapesti Hírlap“ 188. száma „Fajunk szaporítása“ cím alatt érdekes vezérezik-
ket hoz. Arról szól, miként szaporítsuk a magyar
fajt, melyet kipusztított a török, háttérbe szorított
a német és elfeledtette nyelvét — kivált a tót vi-
déken — a latin. Magyarosítani kell, ugymond,
de nem lármázva, hanem csendesen kell hatni és
dolgozni. „A lelkész a szószéken, a tanító az is-
kolában, a bíró a község házában, a tisztviselő hiva-
talában, az ügyvéd felei között, a földesur gaz-
daságában, a gyáros gyárában, az iparos műhe-
lyében: — mindenki magyarosíthat, a ki akar.
Mert benső, természetes szaporodás utján Magyar-
ország soha sem lesz magyar, sőt a magyar faj
kisebbség marad mindig. Ha kedvező körülmények
között évi egy százalék szaporodást veszünk fel,
akkor is 100 év múlva leszünk: 12 millió. Külső
adhesió, ragasztás által kell hát fajunkat szaporí-
tani. Az idegen vér is, ha beolvad, pár nemzedék
múlva tökéletesen absorbeálattik s fajbelivé lesz.“
S ezek után valóban praktikus, helyes tanácsokat
ad arra nézve, miként lehet s miként kell társad-
almi uton, nem pedig német és orosz módra, erő-
szakkal, megnyerni azokat az elemeket, melyek
legszívesebben csatlakoznak.

Igen szép mindez s ki is viheto — nagy Ma-
gyarországon, ha sokan és egyetértőleg, lelkesen
fognak hozzá. De mit tegyünk mi erdélyrészek.
pl. Alsó-Fehér- és Hunyadmegyékben, meg a „Me-
zősége“? Valjon számbeli kisebbségünkre gondolva
hol kezdjük teendőinket, melyek e téren is köte-
lezőleg hárulnak reánk? Valjon miként kövessük
az adott tanácsokat, midőn pl. a görög katolikus
és a görög keleti egyház fogalmához a „román“
nemzetiség, az „ev. lutheranushoz“ a szász nem-
zetiség fogalma oly szorosau van hozzá esatolva,
hogy a vallás szolgálai tulajdonképen a legkiválóbb
terjesztői és védői egyszersmind a román és szász

nemzetiségnek — s ha magyar vagy székely
ember pl. görög katolikus lesz, azt mindjárt
lefoglalják egyszersmind a „román nemzetiség“ ré-
szére, s ha román ember pl. római katolikus lesz,
azt renegatnak, nemzete elhagyójának tekintik. —
Mit tehet ily körülmények között a társadalmi ösz-
szeköttetés? Ismerünk családfőket, kik mindig ma-
gyar társas életben vannak, magyar családi ösz-
szeköttetéssel bírnak. — de mert valamelyik ró-
mán vallásfelekezethez tartozott, pld. nagyapjuk,
gyerekeket is abban a vallásban nevelik s az ered-
mény — a jelzett befolyásnál fogva — bizony
nem a magyarság javára szolgál.

De más tekintetben is mily nehezen megy a
magyarosítás, látható abból, hogy dacára annak,
miszerint a névmagyarosítás oly rohamosan indult,
ennek nálunk követőket szerezni alig lehetett. —
Míg nagy Mégyarországon az izraeliták, a német
nevelők sietnek jó magyar hangzású névvel cse-
rélni fel a Buxbaum, Weinstock, Rosenberg, Weis
stbi neveket, — itt szívesen hordja ugyan egyik-
másik a magyar nadrágot, de restelli megtenni
azt a pár sor írást, mely névleg is magyarrá te-
gye azt, ki szívében, lelkében velünk érez, s még
inkább restelli felhívni hasonló collegáit, hogy te-
gyék meg társaságban azt, a mit egyedül meg-
tenni — genirozva van.

Bizonyára érdemes ezen elgondolkozni s még
érdemesebb volna tenni is főleg egy tekintetben.

Lapunk két utóbbi számában szó volt pl. egy
községről, hol a magyar nevű, magyar eredetű,
ev. ref. vallású lakosok nagyon szeretnek — oláhul
beszélni, s ha magyarul beszélnek, akkor is oláh-
osan beszélnek. Megtudtuk, hogy van ott egy
ifju pap, ki igyekezik és törekszik e kedvezőtlen
helyzetben változtatni. De valjon egyedül egyma-
gára elég erős-e? Aligha. Támogassa őt az oda-
való birtokosság, jegyző stb., ne hogy úgy járja-
nak, mint a többi magyar nevű községekben, a
hol szemünk előtt pusztul el a magyarság, követve

azon helyeket, hol a falu magyar nevének kívül
semmi, de semmi nyoma sem maradt a régi törzs-
lakósságnak. — Meg kell menteni az enyészettől:
ez a mi feladatunk. Nem az idegenek elhódítása,
hanem a mieink védelme, támogatása, erősítése
szükséges első sorban s ezt eszközölje a lelkész,
a tanító, a szolgabíró, a jegyző s ezekkel együtt
a birtokos osztály, mely egyszersmind igen sok
esetben az anyagi erőt is adja munkás napszám,
földbérlet stb. képében. — Meg kell tanítani az
erőtleneket, hogy ragaszkodják vallásához, szeresse
nemzetiségét, e földet, e hazát; oktatni kell, hogy
ne hulljon el a tudatlanság s a szegénység miatt!
Erre kell egyesülnünk!!

A középtanodai tanár-egylet marosujvári kirándulása július 8-án.

Komoly munka után bizonyára jól eső hatással volt
a rendező bizottság azon gondoskodása, miszerint tudós
tanárainkat egy kirándulással frissítse fel, figyelve arra,
hogy a kellemest a hasznossal öszszekösse. Ily szempont-
ból már azon intézkedés is méltó dicséretet érdemel, hogy
komoly férfiak körébe Kolozsvár város híres hölgyközön-
ségének legkedvesebbjei közül többeket bevont. Ily szép
társaság valóban ritkán indul meg együttesen hazánk er-
délyi részeinek szebbnél szebb vidékeit felkeresni, pedig
méltó volna, ha a vasuti igazgatóságok, vagy más testü-
letek ily kirándulások rendezése által a nagy közönségnek
elismerését — és még anyagi hasznót is tudnának ki-
vívni. — Százötvenhárom kedves vendég jött tehát Ko-
lozsvárról, kik a kocsárdi indóháznál villásreggelizve, dél-
előtt 11 órára külön vonaton a marosujvári szőlőültet-
és indóházhoz szállottak le a várakozó közönség hatalmas él-
jenzése s a bányász-zenekar riadó indulója mellett. Az
érkezők azonnal a bányába leszálló helyre lettek vezetve
s miután a szükséges „costümirozás“ nem csekély mulat-
sággal megtörtént, csapatoként szállottunk alá, a bánya
mélyébe részben lépcsőkön, részben a „síklón.“ Leérve
valóban pompás látvány tárult fel. A hatalmas esarnokok,
festői szépségű, hullámszerű függönyöket mutató sófalai
a villanyos világítás ragyogó fényében nagy hatással vol-
tek vendégeinkre. „Pompás“, „nagyszerű“, „gyönyörű“
felkiáltások moraja hangzott fel mindegyre, mialatt a ma-

TÁRCZA.

Elmondjam-e. . . .

Elmondjam-e szavakba szöve,
Hogy mint szeretlek téged én;
Avagy talán néma ajakkal
Gyönyört leljek szívem sebén;
Midőn érzem, ha soká hallgat
Ez ajak és nem mondja ki,
Hogy egyedül teétedt élek,
Késő leszen majd szólani? . . .

Lezárjam-e tovább is ajkam,
És nézzem némán, szótalan,
Hogy lelkednek, terajtd csügve,
Minő sok imádója van?
Vagy gyönyört találjak ebben is,
S higgyem, mi lelkem égeti,
Az a mosoly, mit nekik osztasz,
Életadó balsam neki?

S lemondjak az édes reményről,
Mely, mint hű és igaz barát,
Szívem vigasztalás szavával
Balsam gyanánt hatotta át:
Hogy egykor én is . . . nem sokára
Nagyon, nagyon boldog leszek,
S hogy életem e sívár teréről
Virányos partra léphetek?

Vagy azt hisselem önmagammal,
Hogy téged nem is látalak,
Midőn érzem, ninesen erőszak,
Hogy keblemből kiirtsalak;

S mig angyali, mosolygó képed
Szünetlenül előttem áll,
Elhiggyem én, hogy nem egyéb az
A képzelet játékinál? . . .

Hiszen most is itt vagy előttem,
És csevegve szólok veled . . .
Igen, igen! — nem álomkép ez.
Ez csak igaz, való lehet!
Rajtd csüggek lelkem hevével,
Érzem ajkad lehelletét,
S várom, hogy e boldog mámor
Szívem egyszer már tőpje szét! . . .

Nem, nem! tovább nem várhatok már,
Itt van a percz, a pillanat,
Midőn szívem szólaní kését,
S ajkamnak zára főlzakad.
És szót keres, a melybe öltve,
Kimondja, hogy mi vagy nekem
És nem talál többre ezeknél:
Te vagy a földön mindenem! . . .

Révy.

Ebb' a szörnyű melegbe!

Különös alkotása az az emberi természetnek, hogy
a létező állapotokkal soha sincs megelégedve. Minden te-
kintetben igazolható ez állítás, de legbővebb és legzem-
beöltöbb bizonyítékra bizonyára az időjárásról illetőleg akad-
hatunk. Például ha eső esik s kissé megnedvesedik ut-
czáink sima aszfaltja, nem jelenik-e meg rögtön pi-
cziny lábaik finom hüvelyét féltő hölgyeink rózsás ajkán
a panasz komor hangja: „Istenem! meddig tart még e
kiállhatatlan időjárás.“ Ha pár hétig (!) nem esik s
az utczák finom porondja sértőleg csapódik nem elég sü-
rűn fátolozott arczukba, nem ellebben-e mintegy önkény-

telenül is az ohaj: „Bárcsak eső lenne már!“ Ha szél fú:
„Bár megállana!“ Ha szélesed van s e miatt rekkenő a
hőség: „Bár egy kis szellő lengene!“ Ha felhő takarja az
 eget: „Bár kiderülne már!“ Ha felhőlen égről lövel az
 izzó napsugár: „Bár egy tenyérnyi felhő is volna, hogy
 mérsékelné a nap tüzét.“ stb. stb.

Ime kedves olvasóm! nem kielégíthetetlen-e az em-
beri szeszély! Hát hol van az a kalendarium csináló, ki
képes volna mindenkit kielégítő időjárást rendezni be?
Nem! ilyen nem létezik, nem létezhetik, erre még maga
Lőcsei uram sem képes. Hogy is lehetne képes, mikor
majd minden embernek más időjárásra van szüksége, vagy
ambitíója. Emlékeznék tán még kedves hölgyeim! hogy
a tegnapi este megtartott majális (vagy inkább julialis)
ezelőtt három hétre volt tervezve, de — kedvezőtlen idő-
járás következtében elnapol-, sőt elhétel-tetett. — S tud-
ják-e, mi volt e világrendítő csapatnak indító oka? Hát
csak az emberi természetnek ez erlített különös alkotása.
A tánczter közvetlen közelében szüenagyüjtéssel foglalkozó
munkások s Danes Mócsi földöntetői között az időjá-
rársra nézve érdek-összeütközés történt. Ezek egy kis esőört
sopánkodtak, hogy ne kelljen hordóval odahordatni a vi-
zet; amazok arra kérték a jó Istent, hogy csak addig ne
adjon esőt, míg szénácskájukat öszszegyűjtik. Az Ur meg-
hallgatá mindkettőjük szívből jövő kérését s előbb a szé-
nagyüjtőknek kedvezett s aztán a tánczhely-csinálók ked-
vének akarván eleget tenni, megnyitá az ég csatornáit s
ömlött az áldás, — igaz hogy kissé későn, mert önk,
kedves hölgyeim, már épen toilletejök rendezéséhez fog-
tak, — hja! de kellett az eső oda, mert kérték.

Mindez azonban csak előjáró beszéd! Erről a ször-
nyű melegről akartam önöknek panaszkodni, mely miatt
az ember koponyájában a velő úgy megolvad, mint az
enyedi peccsenye süto kofák serpenyőjében a — víz, s
képtelenné lesz az ember minden mélyebb gondolkodására
vagy komolyabb szellemi munkára. — De kinék is jutna

gaz karzatot körül jártuk. — Ezalatt a zenekar szebbnél szebb darabokat adott elő s bizony elismerésre méltólag, főleg ha tudjuk, hogy nagyobb részük egyszerű bányamunkás, ki ugyancsak nehéz munkával keresi kenyerét. Majd leszállottunk a sótájlra. Tetszett az nagyon a hölgyeknek, hogy miként táposuk a szilárd sötét s miként turkálhat lábunk a porrá zúzott sóban. Hát még mikor a félmeztelenül dolgozó sóvágókhoz értünk, kik hosszú sorban egyszerre sujtottak alá kemény esakányakkal, melyeknek ütése tompa csattanásként hangzott szét. Philantropikus érzésű hölgyeink sohajtozva sajnálták szegényeket s erősen keveseltek, midőn mondtuk, hogy a nagyobb rész itt a jó hűvös levegőben dolgozva 1 frtot keres naponta. — 268-an tekintették meg az „alvilágot“ s alig tudtak megválni a szép látványtól, kivált midőn észrevették, hogy szép sikra metszett só-parketten mily pompás táncz helyiségről van gondoskodva. — Midőn a napvilágra értünk, csendesen hulldogáló eső fogadott; de ezt bizony nem vettük számba, hanem a fürdőbe siettünk s míg egy rész az uszodát dicsérette, addig a többi a gőzfürdőben levő jég hideg sóvizet magasztalta. A fürdőből a szép ligetbe mentünk, hol a díszesen ékített, fedett táncz helyiségekben volt felterítve. Az ebédről legalább annyit mondhatunk, hogy a főzeléket kivéve tűrhető volt, de a közhangulat annál vidámabb, kivált a toaszok megindulása után. Berecz Antal, az egyesület kitünő elnöke, egy rokonszenves szép alak emelkedett fel elsőnek s köztetszést kéltől begbizonyítván, hogy a sóval minden tudományág foglalkozik, felhívta az összes tudományág mivelőit, hogy poharukat e sóvilág főnökéért, Juchó bányatanácsosért ürítsék. — Utánna Dr. Szamosy egyetemi tanár az élet savára, a női közönségre emelte poharát, — majd Berecz elnök a bányatiszti kart, Fülel r. kath. lelkész a tanár-testületet, Dr. Kolozsvári Sándor egyetemi tanár a bányamunkásokat köszöntötték fel. A tanártestület egyik kedves tagja fogta kalapját s kijelentve, hogy a mulattásunkra jobbnál jobb nótákat játszó bánya-zenekar tagjai bizonyára jobban szeretnék, ha ők ihatnának a mi egészségünkre, rögtön megadóztatta a publikumot s he is számolt szépen a jelzett célra Juchó bányatanácsosnak. De e közben felállott Fülel lelkész ur és zajos éljenzések között köszönté fel Szabó Károly hírneves historikusunkat, majd Juchó bányanagy a tanár-egyletet üdvözlé; — ezután pedig Török Bertalan m. főjegyző élteté az egylet elnökét, Berecz Antalt, hálás érzellemmel emlékezve meg róla ugyis, mint érdemes tanáráról. — A lecsilapuló éljenzések után a társaság felkerelkedett s hajón, esolnokon átszállva a gr. Mikó-, most gr. Teleky-féle felsőnyári kastélyt tekintette meg, hol nem csak a gyönyörű kilátásban, hanem egyszersmind a jó borok izelésében is gyönyörködhetett. — Visszatérve a ligetben már járában folyt a tánczmulatság, mit azonban vendégeink nem élvezhettek végig, mert este 7 órakor már a reájuk várakozó vonatához siettek. — Meleg bucsuzás után éljenzések között távoztak: itt mulatásuk benyomásai folytán bizonyára maradandó kedves emléket vittek magukkal.

B-n.

eszébe ilyenkor gondolkozni, mikor maga a „gondolat nélküli lét“, azaz a lélegzés és táplálkozás is oly felette terhes és fárasztó. A levegő, melyet tudónkbe szívunk, mintha villanybatteriaikkal volna praeparálva, oly tüzes és forró, az ember egész merőben delejé válik tőle s nagy erővel vonzza magához az ellentett sarkakat, borvizes bor, sör, fagyalt s több ilyen alakban. Hát még a táplálkozás? Az csak még a kín! Az a leves, az oly borzasztó forró, van legalább is 120 C°. Az a zöld fasulyka, mintha minden hüvelyé izzított plantina tapló volna! Hát még az a kirántott paprikás s tudj' Isten miféle esirke; esodák esodája, hogy el nem ég az embernek a — keble. Bizony nem jót tette, a ki kitalálta, hogy nyáron is egyék az ember, pajzorolja a pénzt, csak azért, hogy magát halálra izzaszar.

Ebb' a szörnyű melegbe mindenki menekül hűvösebb vidékre, fürdők hűs vizébe, erdők illatos árnyába, faluk éltető levegőjébe; innen van, hogy miként ha vajból volna a város lakossága, úgy elolvadt, azok kevesbedett. Az a kimagasló sárga nagy épület, melyből máskor, mint óriás méhkasból rajzott ki a tudományok mézének serényen dolgozó hada, — most esendes és pusztá, csupán a javító kőművesek dallamos füttye zeng visszhangozva a kongó termekben; s csak midőn a nap pihezőre száll, akkor száll ki esteli praedára az a néhány bagoly, mely nappal oduba rejtőzve s a collegium fekete serege ellen jól felgyürkőzve, küzd a szellemi szabadság annyi konok ellenével, vezekel IV. Henrikkel Csanossa várában; az angyal várba szorítja VII. Gergelyt, résztvesz III-ik Inézével a lateráni zsinaton; majd kezébe ragadja a szellemi világozás zászlaját, küzd Lutherrel Wormsban, Zwinglivel Kappelnél, Kálvinnal a genfi libertinismus ellen; beszedgeti rakásra egymásután minden idők bölcsesinek bolondságait: s ha mindezzel kész van, kap érte (ha kap) diplomát, s tán öt-hat év mulva eclesiát, hol évi jövedelme 90 frt és egy pár fejelés csizma. — De hová is jutottam ebb' a nagy melegbe!

Pályázat.*)

A nagyenyedi vizekellér-képezdén f. hó 30. 31-én tartandó zárvizsgával 5 III-ad éves növendék végzi a tanfolyamot, kik közül 2-nek állomása már biztosítva van, 3 pedig méltányos díjazásért kész gyümölcsészeti, szőlészeti és pincészeti állást elfogadni.

E tekintetben megkeresések az intézeti igazgatóság-hoz intézendők.

Ugyancsak a fent nevezett intézetben az 1883. év október 1-én kezdődő új tanfolyamra 9, esetleg 12 állami ellátással egybekötött helyre pályázat nyitattik.

Felvételi kellekek.

a. Rendes tanulók.

Az intézetbe lépni óhajtó növendékektől megkívánatik, illetőleg folyamodványaik mellé esatolandók:

1. A 16 évet meghaladott életkort igazoló keresztlevél.
2. Erős egészséges munkát bíró testalkat és védhímlővel beoltásról tanuskodó orvosi bizonyítvány.
3. Legalább 4 elemi osztálynak jó sikerrel való végzését tanusító iskolai bizonyítvány.
4. Születési helyének előjárói által kiállított jó erkölcsi bizonyítvány.
5. Szüleinek, vagy gyámjának beleegyezése illetőleg ama kötelező nyilatkozata, mely szerint a növendék a tanodát csak az intézet felügyelő bizottsága illetőleg intézet igazgatóságának beleegyezésével hagyhatja el.**)
6. Fehér nemű s egyéb ruhával a növendék magát kellelőg ellátni tartozik. Ágyneműt az intézettől nyerend.
7. Az intézetbe lépni óhajtó növendék a 1. 2. 3. 4. 5. pontok alatt jelzett bizonyítványokkal felszerelt folyamodványát legkésőbb augusztus hó 30-ig a m. kir. vizekellér képezde igazgatóságához benyújtani köteles, honnét fel, vagy fel nem vételéről legrövidebb idő alatt tudósítást nyerend.
8. A felvett növendékek a nekik esetleg tudtul adandó időre, vagy legkésőbb október hó 1-én az intézeti igazgatóságánál megjelenni tartoznak.***)

b. Vendég hallgatók.

Mintán az intézetnek egyik főzélja tulajdonképen, az volna, hogy a szőlő birtokosok fiait oktassa, nevelje; tekintetbe véve azonban azon sajnos tapasztalt körülményt, hogy épen ezen része a közönségnek, melynek leginkább lenne érdekében legkevésbé veszi igénybe a képezdek okmutatásait s keresve ennek okát az igazgatóság azt főleg a hosszas kiképeztetési időben vélte feltalálni.

*) Felhívásának közlésére a erdélyi vidéki lapokat az ügy érdekében felkéri az igazgatóság.

**) Azon t. pártoló urak, kik növendékeket saját költségükön neveltetni óhajtanak, felkértemek miszerint vénezeiket rendes szerződés alapján kellelőg lekötélezzék, hogy így azon esetben, ha a növendékek rossz magaviseletük miatt az intézetből eltávolítottának, reájok fordított kiadások biztosítva legyenek; mert az igazgatóság az intézet elzárját és érdekét tekintve semmi nemű elnézést nem gyakorolhat.

***) Idősebbeknek, katonaságtól megszabadult altiszteknek, nagyobb képzettségűeknek s azoknak, kik az intézetben már 1-2 évet jó sikerrel eltöltöttek a belkérés, ösztöndíjak s egyéb kedvezmények elnyerésében előny adatik.

Ne esodálkozzanak mélyen tisztelt uraim és hölgyeim! s ne olvassák fejemre a vádat: „szénegetőnek tökéen a szeme.“ Mert bár igaz, hogy valami jó zsiros ecellától magam sem irtóznám, de ilyen szörnyű melegben még tán az is elolvadna, jobb lesz tehát valami kevésbé kövér falat után nézni.

Ilyen például a hirlapírás nemes mestersége. Nincs a világnak olyan ásványos grógyvize, mely oly esalhatatlan szer volna a megkövéredés ellen, mint a foglalkozások e neme. A ki nem hiszi, próbálja meg s meg fog győződni, hogy bármily jól táplált termettel rendelkezett legyen is eddig, mihelyt egészen e foglalkozásnak adja magát, rendszeres termet kevesbedést fog magán rövid idő alatt is észlelni, mely huzamosabb idő alatt abba a kedvező helyzetbe juttatja, melyről közönséges nyelvhasználatl azt szokás mondani: „felkopott az álla.“

E foglalkozás rendkívüli előnyei különösen ebben a szörnyű melegben felette szembeötlők, a mennyiben a hőség ellen tapasztalás szerint leginkább azok szoktak panaszkodni, kiket a természet felesleges testbősséggel áldott meg.

Tyü...! Ebben a szörnyű melegben még egy kellemes foglalkozást kell felemlítenem s ez a legyezés, mely célra kiválólag ajánlhatom a helybeli üzleteinkben is dús választékban kapható újmódi legyezőket, melyek azzal az előnnyel bírnak, hogy ha este a kápolnára mégy sétálni. — önművelés szunyogozó-vá alakítható át.

Némelyek, kik az elavult szokásokhoz még mindig mereven akarnak ragaszkodni, a melegség ellen, mint hasznos házi gyógyszer ajánlják, hogy hűvös pincékben minél mélyebben tekintsen az ember a kancsók fenekére. Állításainknak azonban hitelt adni mindaddig vonakodunk, míg arról velünk személyes meggyőződést nem szerzetetnek.

Különben, azt hiszem, ebben a szörnyű melegben legnagyobb örömet azáltal szerzek olvasóimnak, ha tárczám végére immár pontot teszek.

N-Zs-d.

azért ezélszerűnek látta tantervét aként szervezni, hogy a szaktantárgyak egészen önállóan kezeltetvén alkalmat nyujtsanak a vendég hallgatóknak a gyümölcstermelés és borászatnak egy év alatti hallgathatására. A vendég hallgatók a tanórákon, gyakorlati munkákban részt venni kötelesek, bizonyítványt azonban csak az intézet körében töltött időről és kifejtett szorgalmukról nyernek. Lakás és élelmezésről maguk tartoznak gondoskodni, üressé és esetén azonban lakást ingyen, ellátást pedig 1 óra 14 forintért az intézetben nyerendnek.

A m. kir. vizekellér-képezde igazgósága N.-Egyeden, 2883. július 8-án.

LEVELEZÉS.

Zalathna, 1883. július 10.

Nagyon ritkán esik meg, hogy nálunk, valami világra szóló esemény adja elő magát, mert kis városunk nem csak teljesen isolált más városoktól, hanem társadalmi élete is, — daczára szép számú intelligentiájának, — nagyon egyhangú, esendes sötét közönyös és elzárakozott. Egy pár nap óta azonban mégis megtört ezen érzéketlenség s anynyira-mennyire megindult döcögve a mi „életünk“ nyirkorgó kereké is. Ezt pedig nem annyira magunknak, mint inkább Thália papjainak köszönhetjük, kik Nyéki vezérlete alatt f. hó 6-án beállítottak közénk s az óta ébresztgetni kezdenek minket denéver álmainkból. Nehezen és lassan megy ez nekik, mert ha még egyszer oly szép szavú missionáriusok volnának is, mint jelenleg, még akkor is jobban fel kellene hogy kössék a — kortinajokat, a mely idő előtt eltakarja kíváncsi szemünk elől a cou-lissák titkait a mi pedig az ily kisvárosi (még egyszer mondom) kíváncsi embereket, mint mi, megint visszvet régi közönyösségükbe; mert hát bennünk csak ugy indul meg a hideg vér, ha látjuk a „medvét“ mert pezzünkben van, mint az „oláhnak a szappan.“ Na de elég jól van ez így is s mi csak örövendünk, hogy akadnak önfeláldozó emberek, a kik be mernek jönni közénk, hogy ébresztgessék Árpád fiait.

Mint fentebb is említém, a napokban érkezett városunkba Nyéki János színtársulata s egy a legjobb helyen fekvő szép és tágas kertben hamarosan fel is úte a „mi“ igényünknek s az „ő“ művészetüknek megfelelő arenát. Éz nem akar rossz vicz lenni, mert e deszka vár az idén épült táncz helyiség s jelenleg elég esinosan be van rendezve „színháznak.“

Az első előadás börtelben f. hó 7-én volt, a mikor is Lukácsi S. „Vereshaju“-ja került színpadra. E népszínmű, jószágánál fogva, oly ösmeretes, hogy azt mindenki igyekszik megnézni még akkor is, ha már többször látta, s így történt, hogy ez előadásra az egész közönség eljött s feszült figyelemmel leste a csepengetű megszólalását. Végre felkapaszkodott a magasba a függöny s megkezdődött az előadás, mely kezdetben nehézkessége s vonatottsága miatt nem sokat ígért: míg aztán lassan-lassan belezökkenetek a szereplők mondokájokba s kezdtek jobban előre törtetni. A főszerep (Szilaj Kata) a Tolnainé kezeiben volt, ki annak jól meg is felelt. Már első megjelenése elárulta, hogy a színpadon kelló routinnal bír, s ha ehez hozzá vesszük, hogy szerepét többnyire sugó nélkül folyékonyan, szép és tiszta kiejtéssel beszéli, tagadhatatlan, hogy legszívesebben láttuk a színpadon. Népdalai is jők voltak, észrevehető lett, hogy az acustica nélküli arenákban bajsabb énekelni. „Özv. Sajgóné Ferike fia“ Szentirmay volt, a ki Szilaj Katához, mint ennek szeretője, egy cseppet sem illet. Előadása rideg és hangtalan, kifejezései hatástalanok, mert esinos szerepét se nem tudja, se át nem érzi. Sajgónának második fia András, Hevesi volt, a ki jó színpadi alak, de positurái fesztelembek lehetnének. Beszédmodora erőteljes és kellemes: szerepét jól telfogte s több helyen érzéssel játszta. Éneke elég kellemes, de a magas hang nem sajátja, sokkal biztosabban kezeli a mélyebb hangokat. Boglár Ágnes szerepe Benkő Jolánnak lett volna kiosztva, de ő még nem lévén itt, az egy segéd-szereplőnek (Hevesinének) jutott a kezei közé, a ki időszerűtlen feljajdulásaival és tompa kitérésseivel értéketlenül tette a különben szép és tanulságos szerepet. Emilitésre méltó Miskolczy, a ki Keszeg Mihálynak kiszolgált katona fiát Bálintot személyesítette. Esinos mozgásai, humoros előadásu nyelge, katonás tempói, népies modorral vegyülve jól veték ki magokat. Végre, Nyéki, mint Veréb Jankó megjelenéseivel gyakori jó kedvet idézett elő. Ambar ezen szerep nem igényel művészetet, mindazonáltal meglátszott, hogy egy régi és gyakorlott színész áll előttünk, kinek ábrázolásai sikerültek szoktak lenni. „A Vargané kertje alatt“ nótát ugyesen adta elő. A többi segéd-szereplők pedig, bizony igen gyengék s úgy látszik többnyire még ujjonczok. Általában ezen első előadás nagyon közepes volt. Mint halljuk, a jobb tagok nagyobb része másutt maradt az igéket hirdetni.

Vasárnap, f. hó 8-án a „Milimári“ került színpadra. Ezen darab előadása sikerültebb volt az előbbinél. A czim-szerepet Tolnainé játszta, a ki azt valóban igen esinosan ki is domborította.

Szenesiné, mint özv. Korcsákné, Tini leánya, esinos jelenség a színpadon, de játéka még bizonytalan s szerepét nem mindég tudja hibátlannal. Fekete Mariska pedig szerepét (Boros felesége) csak felmondta mint egy drukkoló diák. Boros pékmestert Enyedi játszta rendkívül rosszul. E szerep a darabban sokkal nevezetesebb és jobb hogy sem az, az Enyedi kezeiben való volna. Játéka egyáltalán nincs; kezeit nem tudja hova tenni, folytonosan a feje fölött hadonázik velők; szerepét pedig úgy látszik soha sem tanulja. Boros fia Hevesi volt, a ki a vérmérsékletével meg nem egyező szerepet is inkább jól, mint rosszul játszta. Erneyei minden egyéb, csak mulatozó, könnyelmű jogász nem volt; mi folyton valamely kefekötő legény személyesítőt látunk magunk előtt benne. Pedig e szerep hatalmas összekötő láncszeme a darabnak. Szenesi mint Vandrak kárpitos, nagyon is „pityókos“ volt s jelenetei alkalmával uralni akarta a színpadot. Herschl Móríz ágenszt ügyes felfogással és biztosan alakította Nyéki,

s igyekezett a darab esekelményeit összekötésbe hozni. Janó tót eselédet sikerülten mutatta be Miskolczy. Lát-
szik, hogy igyekeznek s gondolkozik szerepén. Mindkettő
sokat feledtetett a többi szereplőkkel szemben kik között
egy nekény majdnem rusticus jelenség a színpadon.

Hétlőn f. hó 9-én a „Falu rossza“ adatott. Kényte-
lenek vagyunk bevallani, hogy mint szerény, de őszinte
múpartolók, féltünk hogy e jeles és nehéz darabban a sze-
replők küzködni fognak. Annál kellemesebb volt meglepe-
téstünk, midőn láttuk, hogy a főbb szereplők derekasan
megállották a helyüket s a darab összességében, meglehe-
tős folyékonyággal haladt előre. Látszott, hogy a társu-
lat e darabot aránylag többször előadta s jobban tanul-
mány tárgyává tette. Különösen kiemelkedik a szereplők
közül jelenleg is Tolnainé, a kinek Pinom Rózsija még
nagyobb vidéki színpadon is megállná a helyét. Tolnai-
nének ügyessége és gyakorlottsága e szerepben nagyon
meglángolt. A szép kaczkás, szerelem után futkosó me-
nyecskét oly csintalan kedvességgel adta, hogy azon az
erőtlennek legkisebb nyoma sem volt észrevehető. Dalai
nagyon jól sikerültek, melyek között egy párt ismételnie
is kellett, Btki Teresit Szenesiné játszta, de sok kívánni
valót hagyott hátra. Annál jobb volt Göndör Sándor (He-
vesi.) kinek játékáról csak az alkalommal győződhetünk
meg jobban, mely mindenkit is meglepett. Találónan mu-
tatta be a határtalan szerelmében is büszke és dacos pa-
raszt ifjút. Igen sikerült jelenete volt, midőn szerelmében
megtörve, bucsut vesz Btki Teresitől és szülő falujától.
Felfogásának és érzésének egyáltalán szép jeleit adta.
Népdalai is jók voltak. A Nyéki Gonosz Pistája is me-
glehető volt. Sok helyen sikerülten tündököltette Nyéki e
szerep humorját, de úgy látszott, időközönként belefáradt,
mert többször ki-kizökkent belőle. Feledi Gáspár szerepe,
— Enyei játszván, — határozottan rossz kezében volt.
Érzés, felfogás teljesen hiányoztak. Hanglejtése valóságos
niagarai zuhatag volt, mely hozzá még érzetelen. E sze-
rep kezdő színésznek nem való, még mást is próbára tesz.

Holnap a „Székháziak“ kerül színpadra Benkő Jolán
fellépésével.

Ezzel egyidőre befejezném tudósításomat, azon ké-
réssel, hogy ha megengedi a t. szerkesztő ur úgy jövő
alkalommal azt folytatni fogjam.*)

Csombordi.

Vidékünk t. gyümölcstermelőjéhez!

A nagyenyedi gyümölcsészeti egyesület bátorítva a
mult évben rendezett gyümölcskiállítás sikerétől, jelen év
június, július és augusztus havaiban is állandó gyümölcs-
kiállítást rendez. A mult év szept.—decz. hónapjaiban
ugyanis csak az őszi és téli gyümölcsfajok izlettettek meg.
A nyári gyümölcsök bírálata a jelen év feladatául marad-
ván. Minthogy ily bírálatok által lehet leggyorsabban és
helyesebben kiismerni a jeles fajokat, miuthogy hasonló
kiállítások rendezése csak évek sora múlva ismételtető:
az egyleti választmány bizalommal hívja föl vidékünk t.
gyümölcstermelőit a kiállításban való részvételre, az alább-
írt programmal szelint.

1. A gyümölcsök Nagy-Enyedre Ungerpek Miklós
ur kereskedésébe küldendők, hol a kirakatban lesznek
szemléltetők izlelésig, mely rendszerint esütörtökön dél-
után, kivételesen vasárnap tartatik.

2. A küldhető fajok: eper, veresszőllő, málna, egres,
eseresznye, meggy, szilva, barack, nyárikörte és alma.

3. A küldemény mennyisége egy kis tányérra való
legyen, minőségileg csak oly fajok volnának küldendők
melyeket a termelő jónak és természetére érdemesnek
ítél.

4. A gyümölcsfaj mű- vagy közneve, úgy a termelő
neve és lakhelye melléklendő. Az eladó gyümölcs ára és
mennyisége kilogramm vagy liter szerint határozandó meg.

IRODALOM.

— Legújabb magyar könyvek, melyek Wokál
János könyvtárában Nagy-Enyeden kaphatók. 1. „A ma-
gyar népiségek története.“ Irta Kiss Áron. Ára 1
frt. — 2. „A gazdasági termelés terén mutatkozó ame-
rikai versenynek jelentősége és valódi okai.“ Irta Sem-
ler Henrik, szabadon fordította Tomsits István. Ára 2 frt.
3. „A Damokoszok“ regényes történet, írta Jókai Mór;
négy tolrarajz Jókai Rózától. A két kötet ára 2 frt. —
4. „Hölgyek öröme.“ Regény; írta Zola Emil, fordította
Tarnay Pál. Ára a két kötetnek 3 frt. — 5. „Beesvagy-
ról.“ (Michel Verne'ss.) Theuriet André regénye; fordí-
totta Szász Károly. 1 frt 50 kr. — 6. „Magyar Lexikon.“
Melléklet: Indiánok hangszerei. 128 ik füzet. Ára 30 kr.
7. Olcsó könyvtár. 156. szám. „A pártütők“, vigjáték 3
felvonásban. Irta Kisfaludy K. 20 kr. — 157. sz. „Szi-
lági és Hajmási“ költői beszély, írta Gyulai Pál. 20 kr.
158. sz. „Pál és Virginia.“ Irta Bernardin de Saint-Pierre.
30 kr. — 159. sz. „Elet és irodalom.“ Irta Kemény Zs.
Ára 30 kr. — 160. sz. „Petőfi Sándor beszélyei.“ 30 kr.
161. sz. „A sánta ördög.“ Irta Le Sage Alain René, for-
dította Varga Bálint. 60 kr. — 162. sz. Dugonics And-
rás feljegyzései. 30 kr. — 163. sz. „Árulás.“ Regény.
Irta Greville Henrik. 80 kr. — 164. sz. „Wallenstein
halála.“ Szomorujáték 5 felvonásban. Irta Schille Frigyes.
Ára 40 kr. — 8. „Magyarország niveltési állapota az

*) Szívesen vesszük; de leginkább örvendének, ha az ottani
bányavizonyokat, a bányász nép helyzetét, a népoktatás ügyét, s külö-
nösen a nevezetes „vegygyárt.“ ez utóbbiban a gyártás folyamatát s a
nyert termékek árát és elárúsítási módját venné derék tolla hegyére.

Anjon-királyok korában.“ Irta Dr. Toldy László. 40 kr. —
9. „Mária Lujza a francziák eszárnéja“ jellemrajz, írta
Dr. Lázár Gyula. Ára 40 kr. — 10. „Kálmán király és
kora.“ Mivődéstörténelmi rajz. 40 kr. — 11. Katona Jó-
zsef „Bánk Bánja“, magyarázta Péterfy Jenő. Ára 80 kr.
12. „A növénytan elemei“ a reálisok I. és II. és a
polgári iskolák I. és III. osztálya számára kidolgozta Dr.
Roth Samu. 144 ábrával. Ára 1 frt. — 13. „Ábrázoló
mérta.“ I. füzet. Az ipariskolák és a polgári iskola II.
osztálya számára írta Perjessy Lajos. 71 ábrával 50 kr.
14. Magyar olvasókönyv. Szerkesztették Lehr Albert és
Riedl Frigyes. II. kötet. A középiskolák II. osztálya szá-
mára, térképekkel és illusztrációkkal. 1 frt. 20 kr. — 15.
„A magyarok története“ a középiskolák alsó osztályai és
polgári iskolák használatára. Ára 80 kr. — 16. Amerika.
Ausztália leírása és a felfedezések rövid története. A real-
és polgári iskolák IV. osztálya számára írta Jablonszky
János. 3 térképpel. 50 kr. — 17. Döntvénytár. A m. kir.
curia elvi jelentőségű határozata. Kiadja a „Jogtudományi
Közlöny“ szerkesztősége. Új folyam IV. kötet. 2 frt. —
18. Zsinagógai beszédek. Löw Lipóttól. Második. olcsó
kiadás. 1 frt 20 kr. — 19. Hét beszéd. Tartotta Löw
Emmanuel. Ára 1 forint.

VEGYES HIREK.

— Tisztelettel felkérjük lapunk t. előfizetőit,
hogy a lejárt időre, valamint a II-ik fél évre is
előfizetéseiket beküldeni és lapunkat becses körük-
ben terjeszteni sziveskedjenek. — Egy kezdő vál-
lalat nehézségeit méltányolva, úgy a szerkesztőség,
mint a kiadó, buzgalommal teszen meg mindent,
ha a t. közönség is viszonzozza törekvéseinket.

— Köszönetnyilvánítás. A nagyenyedi önkéntes
tüzoltó egyesület parancsnoksága kedves köteleességét telje-
síti, midőn helybeli volt birtokos Horváth Ferencz urnak
azon nemes eljárásáért, — hogy egyesületünk zenekarának
alapjára 100 frtot adományozni sziveskedett, a nyilvános-
ság terén köszönetét fejezni ki s egyszersmind adomá-
nyozó urat az egyesület tagjainak sorába felvétetni s
részére az alapító-levelet kiadni határozza. — A nagy-
enyedi önk. tüzoltó egyesület parancsnokságának folyó július
hó 9-én tartott gyűléséből. O. V e r e s s Gábor, főparancs-
nok. M á l n á s i Károly, segédtsz.

— Dr. Váradi-könyvtár. Nagy-Enyed város ta-
nácsa f. hó 15-én a már 400 kötetre menő könyvtárát meg-
nyitja. Ezen orvosi könyvtár alapítója iránti kegyelet pa-
rancsolja, hogy az alapítónak saját irodalmi művei könyv-
tárában őriztessenek. Hagyatékában azonban nem találta-
ván, tisztelettel kérem városunk és vidékünk n. é. közön-
ségét, hogy az alább írt műveket ajándék vagy megvásárlás
végett a könyvtárnak felajánlja méltóztatassanak: 1. „A
tehénhímő természetéről és tenyésztés módjáról.“ Ezen
művet Dr. Váradi 1810—16. közt írta, midőn Erdélyben
nagy himőljórán uralkodott és 1000 példányban nyo-
matta ki. sokaknak himő anyaggal együtt megküldve. —
2. „A bábaságról“, utasítás bábák számára. — 3. „A se-
lyemtenyésztésről és az eperfák szaporítása módjáról.“ —
4. „Az egészséges és gyenge szemekről való gondosko-
dásról“ Beer után. Winkler Albert, városi főorvos.

— A közegészségügy tekintetében a következő kör-
rendelet adatott ki: 6464—1883. Alsó-Fehérmegye alis-
pánjától. A növekedő nyári hőség, romlásnak indult táp-
szerek s éretlen gyümölcsök nagyobb mérvű fogyasztása
itt-ott már súlyosabb béllhurut alakok fellépése szolgálta-
ván alkalmat a következő intézkedések megtételére: 1. vas-
uti indóházak főnökei, vendéglősök, koresmárosok árnyék-
székeket tisztán tartására és fertőtlenítésére utasítandók;
2. utcák, közterek s magán lakások folytonosan tisztán
tartandók; 3. az elárúsításra szánt élelmi cikkek és ita-
lak folytonos felügyelet alatt tartandók s e részbeni ki-
hágások a fenálló szabályok értelmében megfelelő büntetés-
sel sújtandók; 4. a lakosság, alkalmas módon arra figyel-
meztetendő, hogy mértékletes életmódot folytasson, étrendi
vagy egyéb kihágásoktól tartózkodjék, ruházatát, lakását,
udvarát tisztán tartsa s megüldéstől óvja magát; 5. a la-
kosság egészségi állapota a legnagyobb figyelemmel ki-
sérendő s járványra fajulható, súlyosabb kör- vagy ha-
lálesekkel azonnal hozzász bejelentendők; 6. gyógyszer-
szek s anyagaru kereskedők felhívandók, hogy elegendő
fertőtlenítő szer beszerzéséről ideje korán gondoskodjanak.
Nagy-Enyeden, 1883. július 7. é.

— Czvek Róbert nagyenyedi illetőségű szolgabi-
rói írnok vezetéknévénél „Czövek“-re átváltoztatását be-
ügyminiszter ur f. hó 6-ról 40013. sz. a. engedélyezte.
Követésre méltó!

— Aratásunk folyó hó 13-án helyenként kezdetét
vette s mint meggyőződöttünk, az egész határon az aratás
kezdetét veheti. Aratásunk a legszebb kilátást engedni rem-
élni; vajha sürü kalangyaink sürü litéreket osztogatná-
nak. Bizony, ideje volna a 60—70 kros napszám s na-
ponta négyszeri étkezés költségei után a gazdaközönség
jutalmazása.

— Kizáró tanuló. Pántya Tódor, a balázsfalvi gör.
kath. főgymnasiumon 4-ik osztályu tanuló, nemzetiségi
tüntetésben részvétel miatt, az ország összes tanintézetei-
ből kizárattott.

— Hosszutek határon folyó hó 4-én délután 3
órákor springi illetőségű Márku Vasília a villám által
agyon sújtattott; rögtön szörnyet halt.

ORSZÁG-VILÁG.

Az utazások napirendén vannak királyunk ő felsége
folytatja körútját Stajer országban, Karinthiában, minde-
nütt a legnagyobb ünneppélyességgel fogadják. F. hó 12-én
Laibachban fogadta a horváth hadolók küldöttségét, mely a
bán vezetésével üdvözölte ő felségét.

A magyar írók és művészek egy része is utazik.
Velenczében fényesen fogadták, de bizonyára legemlékeze-
tesebb marad e század két nagy szellemével Turinban
Kossuthnál és Párisban Hugo Victornál tett tisztel-
gésük. Pulszky Ferencz volt mindkét hely az üdvözöl-
szónok. Kossuthnál kis szállása miatt csak csapatonként
jelentek meg, kitűnő szíveséggel lettek fogadva s estére
theatra hivattak meg. Hugo Victornál, július 12-én jelen-
tek meg, hol Pulszky következőleg szólott: „Csak száza-
doknak nagy időközében jelennek meg az emberi civilizá-
ció történetében nagy költők. Mindgyikük elégséges
arra, hogy sok nemzedékbe öntsön hitet és lelkesedést.
Ők jelzik a művelődés fokozatát. Tudta és Dante is, mi-
dőn a Divina Comediában ezt mondja, hogy az ókor költ-
őivel, Homérrel és Virgiliussal, Horáccsal, Ovidiussal és
Lucanussal találkozott, büszkén teszi hozzá: „Ed io il
sesto“ (En vagyok a hatodik.) Őn is diéső költő, Hermio-
nneel és Firduzival, Verivel és Dantéval, Shakespeare-
val és Goethéval mondhatja: En vagyok a hetedik.“ Mi a
civilizacio határaitól ide zárandokoltunk, hogy elbeszél-
hessük gyermekeinknek és unokáinknak, hogy a század
nagy költőjét láttuk. Fogadja szívesen családunknak hó-
dolatát.“ (Lelkes éljenzés.)

A nagy költő szemeiben könnyek csillogtak, midőn
Pulszky beszédének vége felé közeledett és midőn felhang-
zott a háromszoros éljen, elfodte szemét kezével s a mély
megindulástól néhány pillanatig nem tudott szóhoz jutni
A társaság meghatva állotta körül az agg költőt,
ki kezdetben fátyolozott hangon és zokogva így szólott:

„Őnök egy nagy nemzet fia. A magyar nemzet (e
szavaknál a költő hangja visszanyerte érezettségét) so-
kat szenvedett és küzdött a szabadságért, a jogért és az
igazságért. És e tehettében méltán mondhatjuk, hogy
testvérek vagyunk. A francia nemzet sokat küzdött és
szenvedett a szabadságért; küzdött és szenvedett a gondo-
lat szabadságáért, a lelkiismeret szabadságáért, a politikai
szabadságért. Együtt küzdöttünk az emberiségnek e nagy
kincséért mindketten. A jelen században e küzdelemnek
nem nagy eredménye volt, de eljön az idő s a jövő szá-
zad nem messze van, midőn e nemes eszmék testet ölte-
nek mindenütt és az egész emberiség közkincséivé lesz-
nek és akkor e nagy eszmék egy nagy emberesládá fog-
ják összefűzni a nemzeteket, melyek az emberiség nagy
és diéső eszméjében fognak egyesülni.“

Ezután Hugo Viktor pezsgővel kínálta meg a társa-
ságot. Erre Pulszky Ferencz következő áldomást mondotta:
„Mindazok egészségére, kik Hugo Vikort tisztelik: ez az
egész emberiség!“ Hugo Viktor pedig erre így szólott: „Az
emberiség jövőjére, midőn mindnyájan egy családot ál-
kotunk.“ Hugo Viktor mindenkiel kezeztintott.

Este lakoma; utána magyar művészeink hang-
versenye volt.

A tiszta-eszlári bünpör újabb felelevenést nyer-
Scheutauer, Belki, Mihálkovic orvosstadorok mint szakt
érték megjelenése által. A hét első fele a hullacsempe-
szettel, de különösen a dada hulla eltemetése, majd fel-
sása, közszemlére tétele s az első szakértői felvétele kö-
rülmenyének tárgyalásával tel el. Különösen Scheutauer
examinalt, még pedig nyers modorban, Horváth Géza
orvosnövendékét, ki az első boncolást teljesítette; általá-
ban a szakértők hiányosnak találták a felvételt, mi nem
esekély izgalmat kellett fel. A tárgyalás bevégezése f. hó
21-ike előtt nem remélhető.

KÖZGAZDASÁG.

A piaci tej és vizsgálata.

(Folytatás)

Szerző ezután az ember tej s a különböző állatok-
tól származó tej vegyi összetetését ismertetvén, áttér a
tehén teje, melynek alkotórészei nagy átlagban a követ-
kezők:

víz	87.85%
száraz állomány	12.15%
ebben pedig sajtany	3.50%
más fehérnye	0.50%
zsírok	3.50%
tejszók	4.00%
sók (hamu)	0.65%

azonkívül tejgázok és huyanyag.

Felsorolja ezen alkotórészek tulajdonságait, a tej meg-
alvását, a sajt- és tejfelkészítés menetét, a tehéntej
fajsúlyát mely egyes tehenekre nézve 1.025-től 1.040-ig
ingadozik, a mi azt teszi, hogy oly edény, melybe 1000
kiló víz fér el: nagyon hig tejből 1025 kilóval, a legsü-
rűbb tejből 1040 kilóval telnek meg, azaz, hogy a te-
hentej valamivel súlyosabb a tiszta víznél, s a tejnek ezen
tulajdonsága igen fontos mert erre vannak alapitva azon
eszközök, melyek a tejhamisítást a legtöbb esetben kimu-
tatni képesek, az ugynevezett tejsűrűmérők vagy lati-
nos névvel Lactodensimenterek.

Szerző áttérvén ezután a piaci tej tárgyalására,
mely alatt rendes keveréket, vagyis több tehének össze-
öntött tejét kel érteni, így folytatja:

A piaci tejet akkor tekinthetjük tisztának, valódinak
vagy (a mi szakirodalmunkban is elfogadott műszóval) tel-
jesnek, ha ahhoz, mióta a tögyet elhagyta, sem hozzá
nem tettünk, sem belőle el nem vettünk és miután a tej
mindazon tápanyagokat, melyekre a szervezetnek szüksége
van, kellő mennyiségben, megfelelő arányban és áthason-
lítható állapotban tartalmazza: e magas tápérték a leg-
kisebb változtatással is hanyatlani fog, mert egyfelől az
abszolút tartalom fog esökkenni, másfelől pedig a helyes
arány is módosulni.

A jó piaci tej szabad szemmel nézve halvány fe-
hér, ritkán kékesbe, de többnyire sárgásba játszó folya-
dékot mutasson; tiszta, szelid, édeskes ízű és a marha

párolgásához hasonló, de nem kellemetlen szaggal birjon. A jó tej zsíros tapintatú s meglehetősen összeálló; egyes esepje a száraz körmön szilárdan és domborúan fekd-jék, miglen szélei teljesen fehérek és átlátszó legyenek. Ezen u. n. körömpróba különben már a régi Spartában és Athénében ellenőrzésül szolgált, mely tény által a tejhamisításnak is meg van szerezve a classicitás tekintélye!

A friss tej össze nem megy, forraláskor a felszinen tulnyomóan sajtanyból álló ráncos bőrt képez, mely leleszdedve, ismét megújul. A bőséges habzás folytán a melegedő tej gyorsan magasra emelkedik, az az szeret kifutni, mint a gazdasszonyok mondják. A forralás a tejgázokat és befejt levegőt eltávolítva, a tejnek tartósságát előmozdítja.

Siessünk megjegyezni, hogy ezt az általunk leirt normalis tejet nem mindenütt és nem mindig lehet a maga eredetiségében megszerezni, mely tapasztalat nemcsak a nagy, de még a kisebb városokra nézve is áll; az egész különbség legfeljebb az, hogy amott tán nagyobb raffineriával folyik a csalás, mint itt, mert hiszen a nagy kereslet és magas ár a tetemesebb költséget és erősebb fáradságot is kárpótolja.

A valódi piaci tej — tehát a több tehén fejéséből összekevert folyadék — 1.029—1.033, némelyek szerint 1.034-ig terjedő fajsúllyal bír, melynek konstatalásában azonban a hőmérsék is szerepet játszik, mert a melegebb folyadék könnyebb, a hidegebb pedig nehezebb lesz, azért ezélszerűnek mutatkozik egy normalis hőmértéket állapítani meg.

A tejfelt — mint már említettük — a felszínre szálló zsirgolyocskák képezik, mely folyamat esendes állásban szakadatlanul tart, úgy, hogy a tejoszlop fent mindig zsirosabb, mint alant. Először a nagy zsirtestecsek emelkednek fel, utának a közepesek, míg a kicsinyek csak alig. A tejfelképzés 12—24, legfeljebb 36 óra alatt véget ér ugyan, de a térfogat nagyon különböző mert néha épen a zsirduzabb tej kevesebb tejfelt ad, mint a zsirszegény. Befolyással van továbbá a tejfelnyerés módja, a tejoszlop magassága és terjedelme, a hőmérséklet és végre más anyagoknak, kivált a víznek hozzávegyítése. E higitás bizonyos fokig (1/10—1/10 víz) kedvezően hat, mert nemcsak több, de jobb tejfelt is kapunk utána. A tejfel fajsulya 1.004 és 1.023 között változik, míg zsirtartalma 18—70%, a vízmennyiség pedig 74—22%-ot tesz.

A lefelezett tej oly esetben, midőn a lefelezés csekélyebb mérvű, még elég normalis külszint mutat, ellenkezőleg kékes, vékony és átlátszó lesz. A fajsuly is változik, mert a lefelezés nagysága szerint 1.031 és 1.040 között áll.

A tej csalárd változtatását illetőleg kétségen kívüli hogy a tej hamisítottnak tekintendő, ha

1. annak egyik alkotórésze egészen vagy részben hiányzik, példa a lefelezés,

2. ha oly anyag kevertetett hozzá, mely a tej fajsulyát vagy térfogatát emeli s ez által a szabályos arányt megbontja, példa a vizezés,

3. ha oly anyag adatott hozzá, mely a hiányzó alkotórészeket pótolni vagy azoknak hiányait elfedni van hivatta, példa a keményítő vagy szappanhab, végre

4. ha az egészségre közvetlenül ártalmas anyagot tartalmaz.

A leginkább előforduló hamisítások lefelezés és vizezés; az idegen anyagok vegyítése sokkal ritkább.

(Folytatása következik)

NYILTTÉR.

Miután személyesen nem bucsuzhattam el jóakaróimtól, valamint az összes polgárságtól: kedves kötelességemnek tartom a nyilvánosság terén adni kifejezést hálámnak mindazon nagybecsű jóindulataikért, melyekkel huszonegy évi folytonos enyedi lakásom alatt megtisztelni kegyesek voltak; fogadják érte meleg köszönetem, és azon hő kívánatomat, hogy Enyed város összes lakóssainak jóléte, boldogsága virágozzék késő századokon keresztül, kérve egyszermind, hogy tartsanak meg szíves emlékekben.

Őszinte ragaszkodásom s tiszteltem kifejezése mellett maradok

Debreczenben, 1883. július 12-én.

alázatos hívők,

Horváth Ferencz.

FELELŐS SZERKESZTŐSÉG:

Dr. MAGYARI KÁROLY.

TÖRÖK BERTALAN. SZILÁGYI FARKAS.

KIADO-TULAJDONOS: WOKÁL JÁNOS.

Sz. 2334.

K.

Hirdetés.

Tekintettel a rekkenő hőségre, mely étrendi hibák mellett a belek hurutos és lobos bántalmait okozhatja és tekintettel arra, hogy az egyiptomi koleráruak a nyár folytáni behuzelttatása a lehe-

tőségek sorába tartozik, ámbár Európában még nem mutatkozott kolera eset föl hívjuk városunk t. közönségét:

1. hogy az udvari szemét és pócze gödrök kihordatását haladéktalanul legkésőbb folyó hó 20-áig eszközölje.

2. hogy a házi kutak kitakarítását gyorsan fogatosítsa.

3. hogy az udvarok és utezai járdák szerdán és szombaton rendszeresen separtessenek.

4. hogy mértékletes életrendet tartson, nevezetesen a disznó hus és zsiros eledelektől tartózkodjék, inkább növényi eledelekkel táplálkozzék, őrizkedjék az éretlen gyümölcsöktől; hogy az emésztési képességet a forró napokon gyakori mosdással és fürdészel előmozdítsa.

5. hogy heveny, gyomor és bébántalmakban, főleg hasmenés és hányás esetében, azonnal orvosi segítyt vegyen igénybe.

6. A közterek és patakok mederbe szemét kihordása szigorúan tiltatik és az ez elleni vétség pontosan fog ellenőriztetni a szabályrendelet legmagasabb fogatosításával.

7. Személtérakó helyekül szolgálnak, a tulajdon mezőgazdasági területeken kívül, a Herlos alatti palabánya gödrei és a kakashomb alján jobb oldalt fekvő agyaggödörök.

Épülettörmelék és homokos iszap lerakására az uszoda mögötti mélyedések jelölve ki.

A városi tanácsból Nagy-Enyeden, 1883. július 14-én.

Kovács Gyula,
polgármester.

Sz. 1551—1883.

tkvi

Árverési hirdetmény.

A nagyenyedi kir. járásbírósi, mint telegkönyvi hatóság részéről közzé tétetik, hogy Han Petru végrehajtató 48 frt 45 kr tőke, ennek 1878 október 6-tól járó 6% kamata, 6 frt 60 kr eddigi és járuléki követelése kielégítése végett végrehajtást szenvedő Dochieza Mitrunak képviselve gyám Dochieza Mihaila által a muzsina 72. számú tjkben A+ 2., 3., 4., 6., 7., 8., 9., 10., 11., 12., 13., 15., 16. és 17. rendszám alatti fekvősegei 223 forintban megállított kikiáltási árban Muzsina község előljárási helyiségében 1883. évi július hó 19-én délelőtt 9 órakor tartandó nyilvános árverésen kikiáltási áron alól is eladatnak

Venni szándékozók kötelesek a kikiáltási ár 10%-át készpénzben, vagy pedig az 1881. évi LX. t.-cz. 42. §. jeltett árfolyammal számított, óvadékképesnek nyilváníttott értékpapirokban a kiküldött kezéhez letenni.

A vételért pedig vásárló a következő határidőben köteles a fel tételekben megnevezett kir. adó-, mint letéti hivatalhoz lefizetni, és pedig az árverés jogerőre jutása után felét 15 nap alatt, más felét ettől számítva 15 nap alatt.

Különbön az árverés megállapított feltételei alóli telegkönyvi hatóságnál a hivatalos órák alatt, és Muzsina község előljárási helyiségében megtekinthetők.

A kir. járásbírósi, mint telegkönyvi hatóságtól.

Nagy-Enyeden, 1883. április 13-án

Szentpáll,
kir. aljbíró.

A helybeli kir. kerületi börtönben

a takácságot honosította meg házi ipar-képen az igazgatóság.

Előállít: mosható szövetekeket, abroszokat, törülő kendőket, új divatu kötenyeket stbef.

jutányos áron és jó minőségben.

Megrendeléseket elfogad a helyszínen Pász-tori Mózes, munkavezető.

886. számhoz
1883.

Árlejtési hirdetmény.

Ns. Alsó-Fehérmegye folyó évi április 25-én tartott törvényhatósági közgyűlésében 55. jkvi szám alatt hozott határozata nyomán a törvényhatósági utakon a közmunka alap terhére a következő építkezések engedélyeztettek:

1-ör. 6456—883. alp. szám alatt a **balázsialvi járásban** a Balázsialva-Veresegyházánagyszabeni-, Tóvis-balázsialvi útvonaloknak Veresegyháza, Tóhat és Mihálczfalva községek határában fekvő szakaszain 2 fahid és 3 faateresz újból építése . . . . . 3410 frt 14 kr.

2-ör. 6529—883. alp. sz. alatt a **nagyenyedi járásban** a Nagy-Enyed-Oláh-lapádi útvonalnak Oláh-Lapád község határában fekvő áthelyezett szakaszán 1 fahid és 1 faateresz újból építése . . . . . 1030 frt 76 kr költségösszeggel.

A felsorolt munkálatok fogatosításának biztosítása céljából f. évi július hó 26-án délelőtt 10 órakor kezdődőleg az alsó-fehérmegyei kir. építészeti hivatal irodájában, a megye alispánjának elnöke mellett, **szó- és írásbeli** ajánlati versenytárgyalás tartatik.

A tervek, költségvetés és építési feltételek alóli hivatalnál a rendes hivatalos órákban naponként megtekinthetők és ugyanott átvethetők a zárt ajánlati minták is

Felhivatnak a vállalkozni szándékozók. miszerint a fenn kitett napon és órában a kikiáltási ár 5%-át tevő készpénz vagy ennek megfelelő óvadékképes értékpapirból álló bánatpénzzel elátva a kir. építészeti hivatal irodájában személyesen jelenjenek meg; vagy pedig jogerős, minden járásra külön kiállított zárt ajánlataikat az 5%-től bánatpénznek melléklésével nevezett hivatalhoz az árlejtés megkezdésére kitűzött ideig annyival inkább adják be, mivel a későbbben érkezettek figyelembe nem vétetnek.

Nagy-Enyed, 1883. július hó 12-én.

1—2

Alsó-fehérmegyei m. kir. építészeti hivatal.

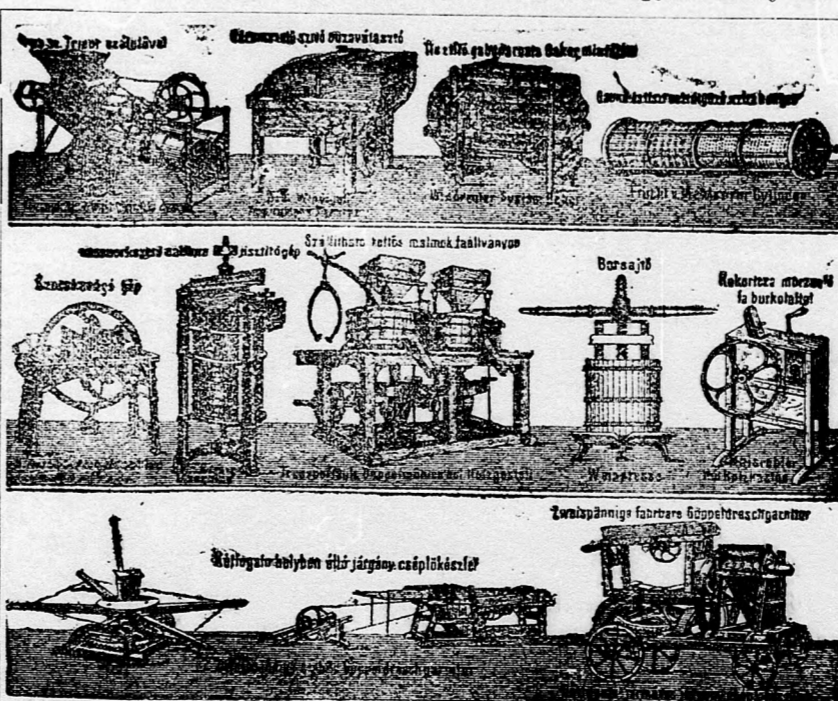
GUTJAHR és MÜLLER

BUDAPESTEN.

Első budapesti Trieur, rostalemez és gazdasági gépgyár

a Margit-hid közelében

ajánlják szolid szerkezetű s javított gyártmányukat, mint:

Trieurök gazdasági számára:

Jargány-ésplőgépek.
Szelelő rosták.
Kukorica morzsolók.
Szecskavágók.

Különlegességek malnok számára:

Duplamalmok.
Malom trienrenges.
Gabona osztályozó-hengerek.
Koptató gépek.
Dara választó gépek.
Tararok.
Detacherok.

Malom alkatrészek

Transmissiók.
Szikkerok.

Rostalemezek:

Csésplőgeprosták.
Liszthenger-szíták.
Koptató lemezek.
Ráspoly-lemezek stb.

3—25

Árjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Raktár és eladási hely Nagy-Enyeden: BISZTRICSÁNY LAJOS úr vaskereskedésében.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.